

Det Boligsociale Fællessekretariat

Beboerundersøgelse

Kjærslund

Juni 2008

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Tilfredshed og trivsel	4
Naboskab	5
Engagement og deltagelse	6
Det fysiske miljø	8
Kriminalitet og tryghed	8
Sammenfatning og indsatsområder	9

Indledning

I juni 2008 gennemførte Det Boligsociale Fællessekretariat og Viby Andelsboligforening en beboerundersøgelse i Kjærslund, Viby Syd. Til det formål blev redskabet NaboSKabet (www.naboskabet.dk) benyttet. Redskabet er baseret på spørgeskemaer, der ud over en række baggrundsspørgsmål måler beboernes opfattelse af området, naboskabet og den sociale situation i området. I alt ni forhold belyses i undersøgelsen:

- Tilfredshed
- Naboskab
- Forbindelser
- Det fysiske miljø
- Lovlydighed
- Fra idé til handling
- Tryghed
- Trivsel
- Plads til alle

Spørgeskemaerne blev via varmemestrene runddelt til samtlige husstande i Kjærslund. Hver husstand modtog ét skema. Svarfristen var fastsat til en uge, og skemaer kunne enten afleveres på varmemesterkontoret eller med de frankerede svarkuverter sendes direkte til Viby Andelsboligforening.

I alt 130 husstande besvarede spørgeskemaet. Med 376 husstande i området svarer det til en svarprocent på 35%.

Som det fremgår af tabellen nedenfor, må undersøgelsen overordnet set betragtes som repræsentativ i forhold til husstandstyperne i området. Dog er der en lettere underrepræsentation af husstande med indvandrere og efterkommere, ligesom husstande med par uden børn er en smule overrepræsenteret i undersøgelsen.

Tablet 1: Repræsentativitet ift. husstandstyper

	Andel i boligområdet (KÅS-tal)	Andel i undersøgelsen
Enlige uden børn	44,9%	40%
Enlige med børn	14,4%	15%
Par uden børn	22,3%	31%
Par med børn	11,7%	13%
Øvrige husstande	6,6%	1%
Husstande med indvandrere og efterkommere	28,5%	20%

Hvis vi ser på hvilke personer, der har svaret på spørgeskemaet, viser det sig, at kvinderne er meget stærkt repræsenteret i forhold til mændene, idet hele 72% af respondenterne er

kvinder, og kun 28% er mænd. Hvad angår aldersfordelingen på de beboere, der har svaret på spørgeskemaet, er der en jævn fordeling hen over de forskellige aldersgrupper. Dog er der en tendens til, at beboere i aldersgruppen +50 år er lettere overrepræsenteret i undersøgelsen i forhold til beboersammensætningen i området.

Nedenfor præsenteres undersøgelsens resultater. Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen suppleres i det følgende med informationer fra interviews, der sideløbende med beboerundersøgelsen, er blevet gennemført med nøglepersoner i området. Der er i alt gennemført tre interviews med repræsentanter fra afdelingsbestyrelsen, boligforeningen samt varmemesteren.

Resultaterne præsenteres nedenfor under 5 overskrifter:

- Tilfredshed og trivsel
- Naboskab¹
- Engagement og deltagelse²
- Det fysiske miljø
- Kriminalitet og tryghed³

Tilfredshed og trivsel

En stor del af beboerne giver udtryk for, at de trives på det individuelle plan. 84% bedømmer deres helbred til at være godt, vældig godt eller fremragende. Endvidere angiver 90%, at de indenfor de seneste 4 uger har været lykkelige det meste eller noget af tiden.

Bevæger vi os ud over den individuelle trivsel og ser på beboernes tilfredshed med og glæde ved at bo i området, er billedet ikke helt så positivt. Næsten $\frac{3}{4}$ af beboerne (72%) siger, at de er tilfredse eller meget tilfredse med at bo i Kjærslund. På den anden side udtrykker 12% utilfredshed eller stor utilfredshed med området. Herimellem findes en gruppe på 16%, der svarer hverken eller. Når vi kigger på graden af tilfredshed for forskellige aldersgrupper, viser det sig, at de yngre beboere under 45 år samt beboere over 65 år har en tendens til at være en smule mere utilfredse med området. I aldersgruppen 18-45 år er 68% tilfredse med at bo i området, mens $\frac{1}{5}$ er utilfredse. I gruppen af beboere over 65 år udtrykker 66% tilfredshed, 12% utilfredshed og 22% svarer hverken eller. Den mest tilfredse gruppe er de 46-55-årige, idet 83% angiver, at de er tilfredse, og kun 8% er utilfredse.

På spørgsmålet om hvor ofte man oplever at være rigtig glad for at bo i boligområdet, er det blot lidt over halvdelen (59%), der svarer ofte eller meget ofte. 15% siger sjældent eller meget sjældent/aldrig. Hertil kommer en relativ stor gruppe på 26% af respondenterne, der svarer hverken eller. Med hensyn til sammenhængen mellem alder og glæde ved området ses det atter engang, at de yngre beboere under 45 år er mindre glade for området. I gruppen af 26-35-årige svarer kun 38%, at de ofte eller meget ofte er glade for at bo i området. Og blandt de 36-45-årige er hele 33% sjældent eller meget sjældent/aldrig glade for at bo i området. Den største glæde ved at bo i området findes blandt de 56-65-årige, hvor næsten $\frac{3}{4}$ (72%) ofte eller meget ofte er glade for at bo i Kjærslund.

1 Inkluderer resultaterne fra temaerne 'Naboskab', 'Plads til alle' og 'Forbindelser'

2 Inkluderer resultaterne fra temaerne 'Fra idé til handling' og 'Forbindelser'

3 Inkluderer resultaterne fra temaerne 'Lovlyddighed' og 'Tryghed'

Med ovenstående resultater står det klart, at størstedelen af beboerne er tilfredse med og glade for deres boligområde. Men der også en ikke uvæsentlig del af beboerne - og særligt de yngre - der ikke er tilfredse med området. Undersøgelsen giver ingen præcise forklaringer på beboernes grad af tilfredshed. Nedenstående klarlægning af beboernes vurdering af en række centrale forhold i boligområdet kan forhåbentlig være med til at kaste mere lys over problemstillingen.

Naboskab

På naboskabsdimensionen, der handler om social sammenhængskraft i form af kontakt, tillid og tolerance mellem beboerne, tyder resultaterne på, at det gode naboskab ikke er udbredt i hele boligområdet.

Ser man på kontakten mellem beboerne, er det ganske udbredt, at man hilser på hinanden. Kun 2% angiver, at de ikke hilser på naboer eller andre beboere i området. Men når det handler om at komme i yderligere kontakt med naboerne, synes der at være nogle barrierer. Under halvdelen af beboerne (44%) synes, det er let at komme i kontakt med de andre beboere. 18% synes det er svært eller meget svært, mens de resterende 38% placerer sig midtmellem. Ligeledes svarer under halvdelen af beboerne (44%), at de finder naboerne og de øvrige beboere hjælpsomme. Der er således tegn på, at man generelt ikke kommer hinanden så meget ved i området men i højere grad passer sig selv. Disse begrænsninger i kontakten betyder tilsyneladende også, at det ikke er helt nemt at komme til området som tilflytter. Kun 23% synes, at man i området er god til at vise åbenhed overfor tilflyttere.

Trods disse begrænsninger i kontakten og åbenheden synes der dog at være en vis tolerance mellem beboerne. Ser vi på spørgsmålet omkring tolerance over for beboere med forskellige problemstillinger, er det kun ca. 25%, der vurderer, at der i området er en lav grad af tolerance over for beboere med sociale og psykiske problemer. Det mest bemærkelsesværdige i denne sammenhæng er dog, at lidt over 50% svarer hverken eller. Det tyder igen på, at man måske nok lever fredeligt side om side, men at man ikke rigtig engagerer sig i hinanden.

På spørgsmålet om hvorvidt de ser Kjærslund som et boligområde, hvor folk med forskellig baggrund kommer godt ud af det med hinanden, svarer 63% ja i nogen eller høj grad. Omvendt er der dog 37%, der svarer nej på dette spørgsmål, hvilket tyder på, at der er visse skillelinjer i området. Således giver interviewpersonerne også udtryk for, at de forskellige etniske grupper i området ikke har det store sociale fællesskab. Man er reserveret overfor hinanden og blander sig ikke på tværs af grupperne.

Dette forhold understøttes endvidere af tillidsniveauet blandt beboerne. Blot 55% af beboerne angiver, at de i nogen eller høj grad har tillid til deres naboer og øvrige beboere. 19% udtrykker mistillid, mens resten placerer sig midtmellem. Der er altså tegn på, at op mod halvdelen af beboerne ikke føler den store samhørighed med de øvrige beboere. Når vi kontrollerer for alder, viser det sig, at de yngre beboere under 35 år i særlig grad er skeptiske overfor deres naboer og øvrige beboere. I denne aldersgruppe er det kun 38%, der siger, at de i nogen grad

har tillid til deres naboer og øvrige beboere. Som kontrast hertil er tallet helt oppe på 64% for gruppen af beboere over 55 år.

Denne forskel i tillidsniveau synes at hænge sammen med omfanget af forbindelser uden for boligområdet. Resultaterne peger på, at de yngre beboere under 35 år har stærkere eksterne netværk end de ældre beboere. På spørgsmålet om hvor mange personer uden for boligområdet man er blevet venner med, svarer 52% af de under 35-årige mange eller en del, mens det tilsvarende tal for gruppen af over 65-årige kun er 33%. Og tallene er stort set de samme, når det handler om hvor mange personer uden for området, der ville hjælpe én, hvis man fik brug for det. Der er altså tegn på, at de yngre beboere orienterer sig mere ud ad end de ældre beboere. Hvorvidt det så er årsag til eller en konsekvens af deres svagere naboskabsrelationer, giver undersøgelsen ikke noget klart svar på.

Med ovenstående resultater og svar in mente synes naboskabet blandt beboerne i Kjærslund på et generelt plan at kunne karakteriseres som et naboskab, hvor man hilser på hinanden, men hvor kontakten i øvrigt er begrænset. Der synes at være en tendens til, at hver passer sit. Endvidere er der tegn på visse skillelinjer i området og begrænsninger i tillidsniveauet blandt nogle beboere, hvor særligt de yngre beboere udtrykker skepsis.

Engagement og deltagelse

Undersøgelsen peger på, at det ikke er alle beboere, der er lige aktive i deres boligområde. Under halvdelen (45%) af respondenterne svarer, at de enkelte gange, de fleste gange eller hver gang deltager i fællesarrangementer som eksempelvis beboermøder. Lidt flere, nemlig 61% siger endvidere, at de gerne ville deltage, hvis der var flere fælles arrangementer i boligområdet. De øvrige 39% er dog afvisende. Med disse tal er der tegn på en begrænset opbakning til det fælles sociale liv i området. Man har fat i omkring halvdelen af beboerne, der fungerer som aktive medborgere i boligområdet, mens den anden halvdel forekommer at være relativt passive. I tråd hermed peger interviewpersonerne også på, at opbakningen til beboermøderne er begrænset. Man har et beboerdemokrati præget af tordenskjold soldater, hvor det er de samme personer, der dukker op gang på gang. Rekruttering af medlemmer til afdelingsbestyrelsen er ligeledes en udfordring, særligt i forhold til beboere med anden etnisk baggrund end dansk.

Begrænsningerne i beboerengagementet bliver endog mere tydelig, når vi ser på spørgsmålene omkring viljen til at engagere sig i iværksættelsen af aktiviteter i området. Det er kun lidt over halvdelen af beboerne (56%), der svarer ja til, at de ville være med til at arrangere et fællesarrangement, hvis de blev opfordret til det. De resterende 44% ønsker ikke at deltage som arrangører af aktiviteter i området. Endvidere viser det sig, at hele 73% svarer nej på spørgsmålet om, hvorvidt de har fået idéer til aktiviteter i boligområdet inden for det sidste år. I tråd hermed er det også kun 9% af beboerne, der angiver, at de ofte eller meget ofte taler med naboer eller andre beboere om at gennemføre aktiviteter i området. Og kun 3% mener, at beboerne ofte tager initiativ til at iværksætte aktiviteter. Således giver interviewpersonerne også udtryk for, at aktivitetsniveauet i området er begrænset. Afdelingsbestyrelsen oplever, at der ikke er den store efterspørgsel på de aktivitetsmidler, de stiller til rådighed for beboerne,

hvis de ønsker at lave en aktivitet i området. De eneste aktiviteter, der pt. er i området, er boccia, rundbold i sommermånederne, en bankoklub samt en tyrkisk kvindeklub. Denne situation skaber en særlig udfordring i forhold til de mange unge i området. Næste ¼ af beboerne i Kjærslund er i dag under 18 år, men der er stort set ingen aktiviteter for dem. Ifølge interviewpersonerne er resultatet, at de unge ofte flakker rundt i området og hænger ud i opgange og kældre.

En central udfordring i forhold til at få skabt nogle aktiviteter i området synes at være beboersammensætningen. Kjærslund er karakteriseret ved at have flere enlige forsørgere og færre par med børn end Århus som helhed⁴. Herudover er der relativt mange indvandrerfamilier i området⁵, der ofte har flere børn end en dansk gennemsnitsfamilie. Konsekvensen er, at der ikke er så mange forældre og beboere i 'mellemlgruppen' (25-49 år), der tidligere var de beboergrupper, der i vidt omfang igangsatte aktiviteter i området - ikke mindst for de mange børn, der er i området.

En yderligere udfordring i området er, at disse yngre beboere ikke alene er få i antal, men også forekommer at være blandt de mindst aktive. Undersøgelsen viser en tendens til, at engagementet stiger med alderen. Det er særligt deltagelsen i de fælles arrangementer, der divergerer for de forskellige aldersgrupper. Blandt beboerne i aldersgruppen 18-45 år er det kun 6%, der svarer, at de deltager i fællesarrangementer, mens 55% af beboerne over 46 år deltager. Og for de over 55-årige er tallet helt oppe på 66%. Endvidere er kun 44% af de 18-45-årige indstillet på at deltage, hvis der var flere arrangementer i området, mens 73% af de over 45-årige er positivt indstillet.

Spørgsmålet er så, om dette mønster hænger sammen med, at de yngre beboere i højere grad bruger deres energi udenfor boligområdet. Ser vi på, hvor ofte de forskellige aldersgrupper deltager i frivilligt arbejde samt i hvor høj grad de er medlem af foreninger uden for deres boligområde, er der imidlertid ikke tegn på, at det hænger sådan sammen. Mens 21% af de over 45-årige angiver, at de ofte eller meget ofte deltager i frivilligt arbejde uden for deres boligområde er det tilsvarende tal for beboerne under 45 år 3%. Endvidere angiver hele 66% af beboerne under 45 år, at de ikke er medlem af nogen foreninger uden for deres boligområde, mens det samme kun gør sig gældende for 40% af de over 45-årige.

Der er altså noget der tyder på, at der er tale om en gruppe yngre beboere, der ikke alene er relativt passive i deres boligområde men ej heller engageret i noget stort omfang i foreningslivet uden for området. På baggrund af undersøgelsen kan der ikke siges noget præcist om denne gruppes bevæggrunde for at agere som de gør, og ej heller noget om deres resourcegrundlag. KÅS-tal fra Danmarks Statistik viser dog, at en relativt stor del af beboerne i denne aldersgruppe (44%) har anden etnisk baggrund end dansk⁶. Dette kan være en del af forklaringen, som interviewpersonerne også peger på, idet der her kan være tale om beboere, der måske ikke har de samme traditioner for fritidsaktiviteter og frivilligt foreningsarbejde. I

4 Enlige med børn udgør 14,4% af husstandene i Kjærslund, mens tallet for Århus Kommune som helhed er 6,5%. Par med børn udgør 11,7% af husstandene. Det tilsvarende tal for Århus Kommune som helhed er 17,1 (KÅS-tal, Danmarks Statistik).

5 Husstande med indvandrere og efterkommere udgør 28,5% af husstandene i Kjærslund mod 12,5% i Århus som helhed (KÅS-tal, Danmarks Statistik).

6 Blandt de +50-årige udgør indvandrere og efterkommere kun 19%.

tråd hermed peger interviewpersonerne på behovet for at arbejde målrettet med at formidle den danske foreningstradition og fritidslivskultur til beboere med anden etnisk baggrund end dansk. Herved skabes der grundlag for at få frigjort nogle af de mange ressourcer, der gemmer sig i området og i øjeblikket ikke anvendes til gavn for fællesskabet.

Sammenfattende kan det siges, at undersøgelsen peger på nogle klare begrænsninger i beboernes deltagelse og engagement i området. Ikke mindst når det gælder de yngre beboere. Der synes således at være en klar udfordring i området, der handler om at få de yngre beboere engageret i det sociale liv i området. Og her forekommer der at være tale om en dobbeltudfordring, idet det drejer sig om yngre beboere, der tilsyneladende ikke er vant til at være aktive i frivilligt foreningsarbejde generelt. Der er på denne måde tale om en ganske markant udfordring. Men også en udfordring, der er behov for at tage op. Hvis Kjærslund skal forvandles fra et boligområde til en mere aktiv bydel, er der i høj grad behov for at få aktiveret de skjulte og ubrugte ressourcer i området.

Det fysiske miljø

I spørgeskemaet undersøges beboernes opfattelse af såvel de grønne områder generelt som de inden- og udendørs samlingsmuligheder. Hvad angår de grønne områder vurderer en stor del af beboerne (84%) de grønne områder som gode eller særdeles gode. Når det kommer til mulighederne for at samles udendørs, er det dog lidt færre, der er positive, nemlig 66%. Men vi er altså stadig oppe på 2/3 af beboerne, der forholder sig positivt til de udendørs samlingsmuligheder. Det er i særlig grad mulighederne for at sætte sig og spise sin mad udenfor, der trækker ned, mens flere synes mulighederne for at nyde vejret på plæner og bænke samt mulighederne for at spille bold, lege og lign. er gode.

Så vidt udenomsarealerne. Går vi til de indendørs samlingsmuligheder, er langt flere utilfredse. Under 1/3 (31%) synes de indendørs samlingsmuligheder er gode, 26% vurderer dem som dårlige eller særdeles dårlige, mens 44% svarer hverken eller. Dette er ikke overraskende taget i betragtning, at vi her har at gøre med et område uden beboerhus, og hvor kælderlokalerne heller ikke giver mulighed for de store aktiviteter.

Med disse begrænsede fysiske rammer er det måske ikke overraskende, at folk ikke kommer hinanden så meget ved i området og ej heller er så engagerede i at skabe aktiviteter. De fysiske rammer, der kunne animere til et stærkere og mere aktivt socialt fællesskab, er ganske enkelt ikke til stede. I hvert tilfælde ikke når vi snakker muligheden for at samles indendørs året rundt.

Kriminalitet og tryghed

Undersøgelsen tegner et billede af et område, hvor kriminaliteten i de fleste beboeres øjne ikke er et markant og omfattende problem, men hvor der omvendt også er en del beboere, der ser det som en klar udfordring, der bør gøres noget ved.

Lidt over 1/3 af beboerne (35%) synes der er meget eller virkelig meget kriminalitet i Kjærslund,

og 43% vurderer kriminalitet som et problem eller et meget stort problem i området. Endvidere synes hele 55%, at der er behov for at gøre noget ved kriminaliteten i boligområdet. Ser vi på de forskellige aldersgrupper, er der ikke nogen entydig sammenhæng mellem alder og vurdering af kriminaliteten i området. Den mest kritiske gruppe er de 26-45-årige, mens både de yngre og ældre er mere positive. Blandt de 26-45-årige synes hele 54%, at der er meget eller virkelig meget kriminalitet i Kjærslund, og 58% anser kriminaliteten for at være et stort eller meget stort problem i området.

Ser vi på, hvad denne opfattelse af kriminalitetsniveauet betyder for trygheden, er det således, at 64% af alle respondenterne angiver, at de trygge eller meget trygge ved at bo i området. 16% er direkte utrygge, mens de resterende 19% placerer sig midt imellem. Og her er det faktisk således, at de 26-45-årige følger dette mønster. Der er altså noget, der tyder på, at den kriminalitet, man vurderer, der er i området ikke nødvendigvis resulterer i en individuel utryghed. Dette kan hænge sammen med, at beboerne faktisk ikke i særlig stor grad synes at opleve kriminalitet på tæt hold. Omkring $\frac{3}{4}$ angiver, at de indenfor det sidste år ikke har fået stjålet noget og ej heller været nervøse for at blive provokeret af andre beboere i området. Men når det så er sagt, så er der altså stadig en del af beboerne (16%), der er utrygge ved at bo i området og omkring 25%, der inden for det sidste år har fået stjålet noget samt 31% der lidt, noget eller det meste af tiden har været nervøse for provokationer fra andre beboere i området. Så der er bestemt plads til forbedringer, selv om kriminalitet ikke kan siges at udgøre et massivt problem i Kjærslund.

Sammenfatning og indsatsområder

Beboerundersøgelsen i Kjærslund tegner et billede af et område, hvor størstedelen af beboerne er tilfredse med at bo, men hvor der også er en vis utilfredshed blandt en del af beboerne. Dette tilfredshedsniveau kan hænge sammen med, at der forekommer at være visse begrænsninger i naboskabet. Man hilser på hinanden i området og lever fredeligt side om side. Men der er også en tendens til, at hver passer sit, og at de forskellige etniske grupper er forbeholdne overfor hinanden. På denne baggrund er beboernes deltagelse og engagement i området også præget af visse begrænsninger. Det er kun omkring halvdelen af beboerne, der engagerer sig, mens den anden halvdel, herunder de yngre beboere, forholder sig mere passivt. Resultatet er, at der stort set ikke er nogen aktiviteter i området, heller ikke for de mange børn og unge. Dette aktivitetsniveau kan hænge sammen med, at de indendørs samlingsmuligheder i området forekommer at være mangelfulde. Til trods for at dette blandt andet resulterer i unge, der flakker rundt i området, er der imidlertid ikke tegn på, at området i vid udstrækning er plaget af kriminalitet og uro, om end der er beboere, der føler sig utrygge og vurderer kriminalitet som et problem, der er behov for at gøre noget ved.

Med disse konklusioner peger undersøgelsen på en række centrale indsatsområder:

- **Beboernes engagement og deltagelse:** Undersøgelsen peger på, at der bør køres af to spor, hvis de skjulte og ubrugte ressourcer i området skal bringes i spil til gavn for fællesskabet:
 - En målrettet indsats for at få engageret forældrene og beboere i mellemgruppen (25-49 år)
 - En særlig indsats for beboere med anden etnisk baggrund, hvor der er fokus på at

formidle den danske foreningstradition samt fritidskultur.

Det foreslås, at det nærmere koncept for disse indsatser tilrettelægges i samarbejde med repræsentanter for de nævnte beboergrupper.

- **Børn og unge:** I sammenhæng med ovenstående er der behov for flere aktiviteter for børn og unge i området - ikke som særlige indsatser for udsatte børn og unge men mere i form af almindelige fritidsaktiviteter for den brede gruppe af børn og unge. En indsats på dette felt kan have en præventiv effekt og måske også være med til at afhjælpe den kriminalitet og utryghed, som nogen af beboerne oplever i området. Endvidere kan et godt børn- og ungeliv være med til at øge områdets tiltrækningskraft i forhold til familier, der prioriterer et aktivt fritidsliv, og dermed også familier, der måske selv er villige til at bidrage til fællesskabet.
- **Beboerhus/samlingssted:** Som et redskab til at fremme ovenstående kan et beboerhus eller anden form for samlingssted for beboerne i området være gavnligt. Hermed skabes der mulighed for at mødes, snakke og skabe nye aktiviteter til gavn for området. I denne forbindelse er det dog vigtigt at nævne, at afdelingsbestyrelsen tilsyneladende ikke har oplevet det store pres for at få et sådan sted, men beboerundersøgelsen viser klart en begrænset tilfredshed med de nuværende faciliteter.